

Akkerbouwer
Gé van der
Weijden over
non-food tar-
we. „Hierdoor
komt er meer
marktwerking
voor de vrije
gewassen.“

Specialisten verwachten grote arealen non-foodgewassen in de ons omringende landen met positieve financiële gevolgen voor de Nederlandse teler. In Nederland begint de teelt van non-food tarwe ook op gang te komen. „Er is een extra afnemer bijgekomen.”

Tarwe op braakland

Door: Robert Ellenkamp
Fotografie: Carolien Tiernego

De spreuk 'Verandering, de constante in ons bestaan', gaat zeker voor de akkerbouw op. De visie op het bouwplan van de Nederlandse akkerbouw verandert met het jaar. Voorspelden specialisten vorig jaar nog grote areaalverschuivingen van graan naar aardappelen, uien en peen door de komst van de toeslagrechten, nu lijkt het precies de andere kant op te gaan. De kenners verwachten nu juist een groter areaal graan, zowel in Noordwest-Europa als in Nederland.

Deze omme slag volgt uit de grote belangstelling voor alternatieve brandstoffen. In Duitsland en Frankrijk stijgen de arealen sterk met de zogeheten non-food tarwe voor de productie van bio-ethanol. Ook in Nederland begint dat geleidelijk van de grond te komen. CZAV en Agrifirm sloten eind vorig jaar via het gezamenlijk bedrijf Cebeco Granen een contract met het Duitse Sudzucker voor de productie van 45.000 ton non-food tarwe.

Ook de particuliere handel springt ondertussen in met contracten. Bij Agrarische Unie, Blonk (Biddinghuizen) en op beperkte schaal bij Pars in St. Jacobiparochie is voor circa 5.500 ton aan contracten afgesloten. Omgezet in hectares betekent dat voor 2006 een oppervlakte van ruim 5.000 hectare aan non-food tarwe.

De contracten zijn bij de meeste bedrijven voor twee jaar afgesloten. Alleen Blonk tekende voor een jaar, bij de Raiffeisen Waren-Zentrale in Keulen. „We weten niet of de braakregeling wel in stand blijft. Als het volgend jaar verandert, kan het best zijn dat telers het liever niet meer willen”, stelt Gert Jan Bonestroo van Blonk.

Net als bij de coöperaties en de andere parti-

culiere bedrijven is het contract een papierenconstructie met een Duitse bio-ethanolproducent. De gecontracteerde hoeveelheid wordt in Duitsland in de buurt van de fabrieken uit het de grondstoffenmarkt voor diervoeders gehaald. De geproduceerde non-food tarwe in Nederland gaat hier de diervoerindustrie weer in. Voor telers betekent dat streven naar een kwaliteit van baktarwe.

Ook qua productie zullen telers moeten streven naar gewone opbrengsten. „Het Hoofdproductieschap Akkerbouw is bezig met een regeling voor die opbrengsten. Voor wintertarwe komt de norm uit op 8,8 ton en voor zomertarwe op 8 ton tarwe per hectare, met een afwijking van maximaal tien procent. Telers kunnen het er dus niet zomaar even bij doen”, meent Bonestroo. Omdat de teelt dit jaar nieuw is, is de regeling waarschijnlijk pas volgend jaar van kracht.

93 euro

De non-food tarwe staat dit seizoen uitsluitend op de gronden die normaal gesproken de groene braak ingingen. De komende jaren kan dat wel eens gaan veranderen, zo verwacht Louis Nannes van de Agrarische Unie. „De prijs van tarwe schommelt rond de 95 euro per ton. Voor de non-food ligt de prijs met 92 tot 93 euro enkele euro's lager, maar het zal mij niets verbazen als die prijs dit seizoen al boven de 100 euro komt te liggen. Voor veel telers is het dan interessant om meer tarwe te gaan zetten, ook op percelen buiten de braakregeling om.”

De verwachting van een stijgende opbrengstprijs baseert Nannes op de graanprijs die nu al begint op te lopen. Speculanten op de markt sluiten contracten af, omdat ze grote verwachtingen hebben van de afzet van bioethanol en electriciteit die door covergisting wordt op-

gewekt. Het opnemen van meer tarwe in het bouwplan vermindert bovendien de kans op ziektes en plagen in de andere teelten. „Intensieve bouwplannen zijn niet langer toereikend. HZPC en Agrico pleiten nu al voor bouwplanverruiming om onder meer de problemen met aaltjes tegen te gaan. Voor het inruilen van een deel van de hakvruchten voor maaivruchten ligt tarwe met een goede opbrengstprijs voor de hand”, aldus Nannes.

De kans op een vragende markt voor graan ziet Aaldrik Venhuizen van Agrifirm ook. „Er is een extra afnemer bij gekomen. Afgelopen jaar ging er in Europa nog tien miljoen ton graan de interventie in, maar als de producenten van bio-ethanol samen groot genoeg zijn krijg je een schone markt. Dan kunnen we kiezen tussen afnemers. Tenminste, als de gewone afnemers de units ook vol willen hebben. Het is afwachten hoe elastisch het systeem is.”

Venhuizen is positief gestemd over de ontwikkeling op lange termijn. De komende jaren zal het zeker effect hebben. Of de prijs dit jaar al boven de 100 euro per ton gaat uitkomen is volgens hem afhankelijk van veel factoren. „Met een slechte oogst en toenemende vraag is het mogelijk, maar het kan ook precies andersom zijn.”

Teelt blijft hetzelfde

In voorgaande jaren zaaide Ge van der Weijden op zijn 3,5 hectare braakgronden een braakmengsel. Het mengsel van diverse grassen vangt de teler uit Biddinghuizen nu door non-food tarwe. Zijn keus is daarbij gevallen op het ras Drifter. „Ik teel een aantal rassen en het kwam zo uit dat Drifter op de braakgronden terecht kwam. Het maakt volgens mij niet uit welk ras je daarvoor gebruikt.”

Voor de structuur van de grond of het verminderen van de ziektedruk vindt Van der Weiden het niet noodzakelijk om extra graan in het bouwplan op te nemen. Hij teelt 1 op 4 met suikerbieten, aardappelen, tarwe, gerst, uien en winterpeen.

Van der Weijden verwacht een kleine financiële plus over te houden aan de teelt en dat is dan ook meteen de reden waarom hij het een jaar gaat proberen. „Als ik de kosten van zaaizaad, bemesting en gewasbeschermingsmiddelen van de verwachte opbrengst af trek, moet ik er iets aan over kunnen houden. Op de achtergrond speelt ook mee dat deze nieuwe teelt positief voor de akkerbouw kan uitpakken. Door nu in te stappen creëren we als telers mogelijk een vaste basis voor de productie van bio-ethanol en komt er meer marktwerking voor de teelt van vrije gewassen. Dat kan uiteindelijk bijdragen aan een stabielere akkerbouwsector.”

BROMMER RIJDT OP BIO-ETHANOL UIT SUIKERBIETEN

Een suikerbiet in kleine stukjes snijden, in een snelkookpan aangevuld met water bijna aan de kook brengen, het mengsel filteren vervolgens drie uur koken, gist toevoegen en de verdampte alcohol laten afkoelen. Dit procédé om van suikerbieten bio-ethanol te maken, plukte Gerco Eelman van het internet. De achttienjarige student uit Oosterend op Texel wilde in het kader van zijn afstudeerproject graag iets doen met landbouw. „Ik ben zelf een boerenzoon en het leek me interessant om mijn brommer op bio-ethanol te laten rijden en de brandstof zelf te fabriceren. Dat lukte.”

Voor de productie van bio-ethanol gebruikte Eelman naast een suikerbiet ook gewone suiker uit de winkel. „Anders was ik alleen al drie weken bezig om 24 bieten om te zetten in suikerwater. Aan het principe doet het niets af. Ik heb vervolgens uitgerekend dat je met een hectare bieten circa 9990 liter alcohol kunt produceren.”

Voor Texel rekende hij vervolgens uit dat bij een 1 op 4 teelt op alle 8000 hectare landbouwgrond jaarlijks een productie van 22,7 miljoen bio-ethanol ontstaat. Als er vervolgens massaal wordt overgeschakeld op zogenaamde E85 motoren, kan Texel in zijn eigen brandstof voorzien. Voor Eelman bleef het niet bij uitrekenen. Hij wilde zelf ook rijden op zijn eigen bio-ethanol. Hij bouwde zijn brommer om, door een tweede tank te plaatsen voor de alcohol en een spuitstuk te plaatsen met een dubbele carburateur. Voor beide carburateurs installeerde hij een gashendel: met rechts komt er benzine in het spuitstuk en met zijn linkerhand stuurt hij de hoeveelheid bio-ethanol aan. Om voldoende smering te houden gooide hij extra olie bij de benzine, omdat alcohol en olie niet mengen. Ook tot zijn eigen verbazing bleek de brommer het goed te doen op het mengsel.